

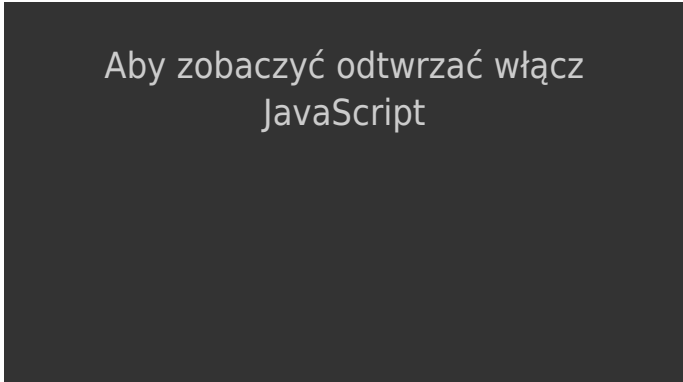
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/multimedia-1/129814,Film-Z-wycieczki-stowarzyszenia-weteranow-do-Polski-dostepny-na-plycie.html>
2021-01-26, 22:25

Film „Z wycieczki stowarzyszenia weteranów do Polski” dostępny na płycie

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom widowni, w roku, w którym przypada setna rocznica Bitwy Warszawskiej, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej przygotowało niezwykle wydawnictwo, na które składają się film „Z wycieczki stowarzyszenia weteranów do Polski” w postaci płyty Blu-ray wraz z książką. W tekście, poza faktami z dziejów Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (SWAP) i pochodzeniu filmu, znaleźć można także interesujące ciekawostki związane z samą wycieczką Polonusów do Polski.

Fragmenty filmu „Z wycieczki stowarzyszenia weteranów do Polski”

Aby zobaczyć odtworzyć włącz
JavaScript

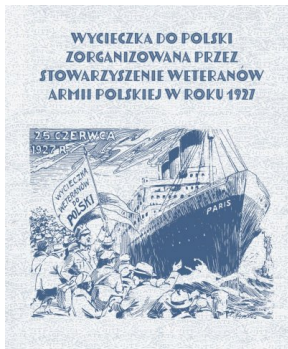
Film, w formie pomieszanych luzem kilkudziesięciu rolek, odnalazł w archiwum Stowarzyszenia Armii Polskiej archiwista SWAP dr. Teofil Lachowicz. Taśmy zawierały zapis wycieczki, jaką odbyło 650 byłych członków Armii Błękitnej do polski w 1927 r. Dzięki długoletniej współpracy Archiwum IPN ze SWAP, polegającej na profesjonalnym zabezpieczeniu i digitalizacji archiwaliów stowarzyszenia, materiał filmowy został sprowadzony do kraju.

Po wykonaniu konserwacji i rekonstrukcji obrazu, przy nieocenionej pomocy Filмотeki Narodowej Instytutu Audiowizualnego, mogliśmy dokładnie zapoznać się z jakże cennym dla historii naszego kraju materiałem. Odrestaurowana kopia filmu na nowo odkryła niezwykle obrazy polskich miast okresu międzywojennego: Gdyni, Gniezna, Poznania, Częstochowy, Katowic, Krakowa, Zakopanego, Marcinkowic, Nowego Sącza, Borysławia, Lwowa, Równego, Wilna, Warszawy, Radzymina i Łodzi. Na kolejnych kadrach możemy zobaczyć m.in.: port w Gdyni, gdzie weteranów z Ameryki powitał gen. Mariusz Zaruski,

pokaz i popisy polskiej konnicy na Błoniach Grunwaldzkich w Poznaniu, szyby naftowe w Borystawiu, paradę 13. Pułku Kresowego Artylerii Polskiej w Równem oraz działaczy SWAP, m.in. dr. Teofila Starzyńskiego i Agnieszkę Wisłę.

Po raz pierwszy staraniem m.in. Instytutu Pamięci Narodowej widzowie w kraju mogli się zapoznać z filmem podczas uroczystego pokazu w warszawskim kinie Iluzjon w grudniu 2018 r. Honorowy patronat nad wydarzeniem objął Polski Komitet ds. UNESCO.

Kolejne projekcje odbyły się w Gdyni, Wilnie, Krakowie, Łodzi, Katowicach i Poznaniu na półotwartych, niebiletowanych spotkaniach. Pokazy te cieszyły się zawsze wielkim zainteresowaniem, szczególnie w środowiskach zajmujących się historią lokalną.

WYCIEZKA STOWARZYSZENIA WETERANÓW ARMII POLSKIEJ W AMERYCE DO OJCZYZNY (LIPIEC - SIERPIEŃ 1927 R.) - KILKA SŁÓW O FILMIE

Dokładnie rok po oficjalnej wycieczce prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Jarosława Szarka w nowojorskiej siedzibie Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce i podpisaniu umowy o wspólnym współwycieczce w czerwcu 2018 r., do Polski przywiezione zostały cztery duże rolki niemieckiego filmu zapisanego na taśmie nitrocelulozowej 35 mm. Zawierają one filmowy zapis wycieczki, jaka odbyła do swojej ojczyzny ok. 150 byłych członków Bliskiej Armii w 1927 r. – dokładnie dziewięć lat od odzyskania przez nasz polski upragnionej niepodległości, dziesięć lat od powstania Bliskiej Armii i sześćdziesiąt lat od powstania pierwszego polskiego „Sokoła”.

Strona tytułowa albumu poświęconego wycieczce weteranów Armii Bliskiej do Polski w 1927 r.
000000 15 000000

Dr Teofil Starzyński wraz z rodziną – adżecje pasportowe.

Agnieszka Wisła w otoczeniu żołnierzy Pułku Ułanów Wielkopolskich. Pomati 1927 r.

Wylotek kagity.

HIALTO KEYNIA

Po mazy rozszliśmy zwiadać miasto, które rozbudowuje się wspaniale. Tam, gdzie przed kilku nalewicie laty stało na nadmorskim pustkowiu kilka niepokładnych chat rybackich, powstało polską pracą i zabiegliwością okazałe miasto i port nowoczesny, z którego idą w świat okręty, wywołując produkty polskiej ziemi i polskiej pracy, głównie węgiel.

Przedliczna plaża, czyli wybrzeże kąpielowe, ściągą do Gdyni tysiące osób z całej Polski, a na ich pomieszczenie pobukowano już wielką ilość wspaniałych hoteli, pensjonatów i domów, urządzonych z prawdziwym komfortem nowoczesnym.

W pobliżu plaży wznosi się wspaniały gmach restauracji „Morskio Oko – Casino”, w którego obramowej sali zastawiono dla uczestników wspaniałej obiad.

„Weterani”, grudzień 1927

000000 33 000000

„Po czemu łokieć” – popisy władania lancą i szabłą.

Jed Błkiny" wzięty przez Prezydenta Chępczyńskiego Związku Halickiego.

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

ZARYS DZIEJÓW STOWARZYSZENIA WETERANÓW ARMII POLSKIEJ W AMERYCE

W czasie I wojny światowej Polonia ze Stanów Zjednoczonych i Kanady przysłała ponad 20 tys. ochotników do Armii Polskiej we Francji, tzw. Błkiny Armii. Po zakończeniu walk w wojnie Polak około 225 tys. z nich powrócił do Ameryki. W maju 1921 r. weterani z Błkiny Armii na zgromadzeniu w Cleveland, OH, powołali do życia organizację o nazwie: **Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (SWAP)**. Jej pierwszym prezesem został dr Teofil Staryński – wzięty działacz Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce. SWAP jest najstarszą polską organizacją kombatancką w świecie.

Zjazd założycieli Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (Cleveland, Ohio, 28-30 maja 1921 r.)

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Zawody tenisowe na warszawskich Dynasach.

Srebrny medalista olimpijski z 1924 r. w Paryżu Franciszek Smyczek.

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Najbardziej rzucającymi się do oka. Wzięły nas znakomite autobusy, należącej, jak nas informowano, do Tatrzańskiego Związku Turystycznego. Zwiędziony napędzaczem i najbardziej dostępne mijając, gdyż do robienia wycieczek na bardziej niedostępne szczyty z nami nie był odpowiednio przygotowany.

Byliśmy więc na Gubałowie, nad Morskim Okiem, nad Czarnym Stawem, podziwialiśmy Widogromoty Mickiewicza, Pieniny itd. Wążeć się z nami byli operatorzy kinematograficzni, którzy robili zdjęcia.

„Weterani”, marzec 1928

Łódźka po Morskim Oku.

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Punktualnie o godzinie siódmej trzydziestej wjechał na dworzec specjalny pociąg wiozący uczestników wycieczki z Włocławka. W chwili wyjścia pociągu orkiestra 30. pp odegrała hymn narodowy, następnie w imieniu Marszałka Piłsudskiego powitał gości gen. brygady [Jan Karol] Wójtówlewski. W krótkich słowach odpowiedział kierownik wycieczki, płk [Teofil] Staryński. Okazywał na czas uczestników wycieczki wesołono bez końca. Po powitaniu na dworcu goście rozchodzili się do zarezerwowanych pokoi w hotelach.

Warszawa. Uł. Marszałkowska.

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Goście nasi zza morza poświęcili część soboty na wyjazd do Radzyna, gdzie lat temu kilka tysięcy zwycięskie boje z nieprzyjacielem kraju. Głównym celem tej wycieczki na pola radzyniejskie było oddanie caci poległym towarzyszyom broni.

Uroczyste nabożeństwo za poległych w wojnie 1927 r.

Samo miasto wystąpiło nader gościnnie, podejmując: rodaków sercem i hołdem dla czynu, którego dokonali oni na polach radzyniejskich.

Poza odwiedzeniem cmentarza – odbyło się nabożeństwo za poległych. Przejście uprzyjemniały dzieci z kolonii letnich pięknym śpiewem.

Na propozycję ks. kap[łana] Michałskiego zebrano na pomnik poległych, mający stanąć na cmentarzu radzyniejskim, około 230 zł, a na dzieci z kolonii letnich również przeszło 200 zł.

„Kurier Warszawski”, 7 VIII 1927

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Na cmentarzu Obrońców Lwowa z łokci smutnych mogli bohaterów zmarła mieć dopiero pojście o nadmiarach wybitna tego miarą, które chciało być polskie na wierzchu one, najbardziej szczerze poległych oddała wycieczka swój hołd, składając na cmentarzu wspaniałe wieńce.

Cmentarz Oból Lwowskich. Złotne wieńce.

„Weterani z Ameryki w Polsce – Obchody Powstańców wycieczki SWAP do Polski w Lipsku 1 sierpnia 1927 r., lipiec – sierpień 1927, strony 1 i 2

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927

Z wzięty u Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Chwila miłczenia. Przerywa je Marszałek, nawiązując z przytyłymi pogawędkę.

Czy pierwszy raz są w Belwederze? Tak, ogromna większość – po raz pierwszy w Polsce w ogóle. Dzieci urodziły się w Ameryce, wychowując się niejednokrotnie w miłości dla „starego kraju”. Przytyli do Polski, o której słyszeli i kochali z daleka, zza oceanu – by ją ujrzeć z bliska, by poznać i bardziej jeszcze pokochać.

Marszałek pyta o to i owo, częstokroć padnie żart, przyjęty gromkim szczerym śmiechem. Odpowiedzi udziela dr Staryński. W pewnym momencie, na życzenie Marszałka, przemawiają dającą, które Macierze polską nazy dotychczas tylko ze słyszenia.

Wycieczka do Polski zorganizowana przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w roku 1927